

НАВЧАЛЬНО - НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
АГРОТЕХНОЛОГІЙ, СЕЛЕКЦІЇ ТА
ЕКОЛОГІЇ

ПДАУ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології

Кафедра селекції, насінництва і генетики

ІНСТИТУТ РОСЛИНИЦТВА ІМ. В.Я. ЮР'ЄВА НААН УКРАЇНИ

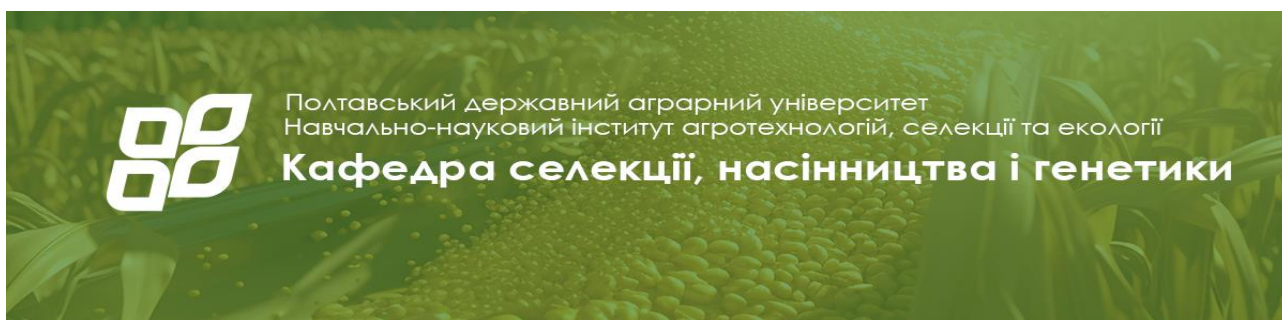
**МАТЕРІАЛИ ІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ**

**“СУЧАСНІ НАПРЯМИ ТА ДОСЯГНЕННЯ
СЕЛЕКЦІЇ І НАСІННИЦТВА
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР”**

м. Полтава, 31 березня 2025 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології
Кафедра селекції, насінництва і генетики

ІНСТИТУТ РОСЛИННИЦТВА ІМ. В.Я. ЮР'ЄВА НААН УКРАЇНИ

***СУЧАСНІ НАПРЯМИ ТА ДОСЯГНЕННЯ
СЕЛЕКЦІЇ І НАСІННИЦТВА
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР***

**МАТЕРІАЛИ ІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ**

31 березня 2025 р.

УДК 631.527: 631.53

Сучасні напрями та досягнення селекції і насінництва сільськогосподарських культур: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (31 березня 2025 року) / Редкол.: М.М. Маренич (відп. ред.) та ін. Полтава: ПДАУ, 2025. 136 с.

У матеріалах конференції наведено результати наукових досліджень науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти Полтавського державного аграрного університету, а також здобувачів та науковців науково-дослідних установ НААНУ та закладів вищої освіти МОН України.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Маренич М.М. – директор навчально-наукового інституту агротехнологій, селекції та екології, професор кафедри селекції, насінництва і генетики, д. с.-г. н., професор;

Тищенко В.М. – завідувач кафедри селекції, насінництва і генетики, д. с.-г. н., професор;

Білявська Л.Г. – професор кафедри селекції, насінництва і генетики, д. с.-г. н., професор;

Кулик М.І. – професор кафедри селекції, насінництва і генетики, д. с.-г. н., професор;

Баган А.В. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, к. с.-г. н., доцент;

Юрченко С.О. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, к. с.-г. н., доцент;

Четверик О.О. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, к. с.-г. н.;

Шокало Н.С. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, к. с.-г. н., доцент;

Криворучко Л.М. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, к. с.-г. н.;

Рибальченко А.М. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, к. с.-г. н., доцент;

Барат Ю.М. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, к. с.-г. н., доцент;

Рошко І.І. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, доктор філософії.

Рекомендовано до друку засіданням вченої ради Навчально-наукового інституту агротехнологій, селекції та екології ПДАУ, протокол №8 від 10 квітня 2025 року.

© Полтавський державний аграрний університет, 2025

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ У СЕЛЕКЦІЇ РОСЛИН

Самородов В.М., Маренич М.М. СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ВЧЕНОГО-СЕЛЕКЦІОНЕРА	8
В.І. МОСКАЛЕНКА (1925-2008): ДО 100-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ	
Суворова К.Ю., Леонов О.Ю., Усова З.В. ФОРМУВАННЯ СТІЙКОСТІ ДО ЗБУДНИКІВ ХВОРОБ У ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ У МИНУЛОМУ СТОЛІТТІ (ХАРКІВСЬКИЙ СЕЛЕКЦЕНТР)	12
Усова З.В., Шелякіна Т.А., Росанкевич О.М., Усова А.О., Усова Н.О. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕНЬ ЯКОСТІ ЗЕРНА ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР В ІНСТИТУТІ РОСЛИННИЦТВА ім. В.Я. ЮР'ЄВА НААН	15
Буйдін В.В., Буйдін Ю.В., Самородов В.М., Шиян О.О. СЕЛЕКЦІЯ ПІВОНІЇ В УКРАЇНІ: ЧАС І ЗДОБУТКИ ВАСИЛЯ ГОРОБЦЯ	18

СЕКЦІЯ 2. ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ СЕЛЕКЦІЇ І НАСІННИЦТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР В УМОВАХ ЗМІН КЛІМАТУ. ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ МЕТОДІВ У ТЕХНОЛОГІЯХ СЕЛЕКЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ ПОЛЬОВИХ КУЛЬТУР

Білявська Л.Г., Діянова А.О., Білявський Ю.В. РЕЗУЛЬТАТИ СЕЛЕКЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НАУКОВОЇ ЛАБОРАТОРІЇ СЕЛЕКЦІ, НАСІННИЦТВА ТА СОРТОВОЇ АГРОТЕХНІКИ СОЇ	22
Палінчак О.В., Заверталюк В.Ф. РЕЗУЛЬТАТИ ЛІНІЙНОЇ СЕЛЕКЦІЇ КАВУНА ЗВИЧАЙНОГО	24
Маренич М.М., Куряча К.О. ВПЛИВ ПІДБОРУ ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ НА ВРОЖАЙНІСТЬ В УМОВАХ НЕСТІЙКОГО ЗВОЛОЖЕННЯ	27
Барилко М.Г., Захаренко В.А. ОЦІНКА РІВНЯ КОРМОВОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ ГІБРИДНИХ ПОПУЛЯЦІЙ ГОРОШКУ ПОСІВНОГО (ЯРОГО)	29
Маренич М.М., Овсяник О.О. ВПЛИВ СОРТОВИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ НА ГОСПОДАРСЬКО-ЦІННІ ОЗНАКИ КОНОПЕЛЬ ПОСІВНИХ	31
Єгоров Д.К., Єгорова Н.Ю., Реліна Л.І., Бордун М.Д. ВПЛИВ ДЕЯКИХ ФАКТОРІВ ЗМІНИ КЛІМАТУ НА СЕЛЕКЦІЙНІ ІННОВАЦІЇ СІЛЬГОСПКУЛЬТУР В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	33
Зінченко С.В., Лозінський М.В., Самойлик М.О., Устинова Г.Л. ВИКОРИСТАННЯ ПОЛТАВСЬКОГО ІНДЕКСУ ПРИ ДОБОРАХ У ПОПУЛЯЦІЯХ F ₂₋₃ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ	36
Солонечна О.В., Рябчун В.К. СЕЛЕКЦІЙНА ЦІННІСТЬ КОЛЕКЦІЙНИХ ЗРАЗКІВ ЯРОЇ М'ЯКОЇ ПШЕНИЦІ ЗА СТІЙКІСТЮ ДО БУРОЇ ІРЖІ	38

Басюк П.Л., Грабовський М.Б., Павліченко К.В., Німенко С.С., Мандриш О.Ю., Железняк В.В. ДИНАМІКА ЗМІНИ ВМІСТУ СУХОЇ РЕЧОВИНИ У РОСЛИНАХ КУКУРУДЗИ ПРИ ЗАСТОСУВАННІ МІКРОДОБРИВ ТА РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ	41
Кулик М. І., Рожко І. І. АНАЛІЗ СОРТІВ БОБОВИХ ОВОЧЕВИХ КУЛЬТУР ЗА ГОСПОДАРСЬКО-КОРИСНИМИ ОЗНАКАМИ, КІЛЬКІСНИМ ТА ЯКІСНИМ СКЛАДОМ В РЕЄСТРІ СОРТІВ РОСЛИН	44
Чернобай С.В., Рябчун В.К., Мельник В.С., Капустіна Т.Б., Щеченко О.Є. МЕТОДИ СТВОРЕННЯ НОВОГО СЕЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ ТРИТИКАЛЕ	46
Коваленко Н.П., Поспелова Г.Д. АНГЛІЙСЬКІ ТРОЯНДИ СЕЛЕКЦІЇ ДЕВІДА ОСТІНА	49
Долгальова Ю.А., Куманська Ю.О., Лозінський М.В., Сидорова І.М. ОЦІНКА СПЕЛЬТОПОДІБНИХ ЧОРНОБИЛЬСЬКИХ РАДІОМУТАНТІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗА НАТУРОЮ ЗЕРНА	52
Тищенко В.М., Криворучко Л.М., Котелевський Є.Ю., Коваль Д.О. РІВЕНЬ ФОРМУВАННЯ І МІНЛИВІСТЬ КІЛЬКІСНИХ ОЗНАК СОРТУ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ СОНАТА ПОЛТАВСЬКА ПРИ ФРАКЦІЙНОМУ ВИРОЩУВАННІ ЗЕРНА	54
Жук О.І. ВРОЖАЙНІСТЬ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ ЗА УМОВ ПОСУХИ	56
Чернобай Ю.О., Рябчун В.К., Кузьмишина Н.В., Шиянова Т.П. ЗБЕРІГАННЯ ОЛІЙНИХ КУЛЬТУР У КОНТРОЛЬОВАНИХ УМОВАХ	60
Оборонова А.В., Поспелов С.В. ГІСОП ЛІКАРСЬКИЙ: СПОСОБИ РОЗМНОЖЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ	61
Голуб О.Р., Коваленко Н.П. СЕЛЕКЦІЯ КУКУРУДЗИ НА СТІЙКІСТЬ ДО ХВОРОБ	63
Баган А.В., Рибкін В.В. АНАЛІЗ СОРТИМЕНТУ НУТУ ЗВИЧАЙНОГО	66
Криворучко Л.М., Сіренко М. ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ЯКОСТІ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ	68
Рибальченко А.М., Ісаков Р.Р. ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ НАСІННИЦЬКОЇ РОБОТИ В УКРАЇНІ	69
Баган А.В., Маслівець О.В. НОВІ ПІДХОДИ ДО АДАПТИВНОЇ СЕЛЕКЦІЇ ЗА УМОВ ЗМІН КЛІМАТУ	72

СЕКЦІЯ 3. СОРТОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ УРОЖАЙНОСТІ

Молдован Ж.А., Молдован В.Г. ВПЛИВ АЗОТНОГО ЖИВЛЕННЯ НА ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ СТРУКТУРИ ВРОЖАЮ ГІБРИДАМИ КУКУРУДЗИ СКОРОСТИГЛИХ ГРУП	75
---	----

Четверик О.О., Баган А.В. ВИРОЩУВАННЯ МАЛОПОШИРЕНИХ ОВОЧЕВИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНІ	78
Красовський В.В., Черняк Т.В., Гапон Ю.В., Шкура Т.В. ПОЛІПШЕННЯ КОЛЕКЦІЙНОГО ФОНДУ <i>ASIMINA TRILOBA</i> (L.) DUNAL В УМОВАХ ХОРОЛЬСЬКОГО БОТАНІЧНОГО САДУ	80
Філоненко С.В., Лисак В.М. ПІДБІР ОПТИМАЛЬНОГО ГІБРИДУ – ЗАПОРУКА МАКСИМАЛЬНОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ БУРЯКІВ ЦУКРОВИХ	84
Бараболя О.В. РОЛЬ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ В РЕАЛІЗАЦІЇ БІОЛОГІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПШЕНИЦІ ЯРОЇ	87
Барат Ю.М., Баган А.В. ВПЛИВ НОРМИ ВИСІВУ НАСІННЯ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ СОРТІВ ЛЬОНУ ОЛІЙНОГО	90
Шевченко В.О., Поспєлова Г.Д., Коваленко Н.П. ХВОРОБИ М'ЯТИ ТА ЇХ ПОШИРЕННЯ В УКРАЇНІ	92
Четверик О.О., Маслівець О.В. ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ АМАРАНТУ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	94
Баган А.В., Євлаш В.В. ВПЛИВ БІОПРЕПАРАТІВ НА ЯКІСТЬ НАСІННЯ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ	97
Четверик О.О., Микитенко А.О. ВИРОЩУВАННЯ ВІГНИ В УКРАЇНІ	99
Баган А.В., Словцова В.Д. ВПЛИВ ПОЗАКОРЕНЕВОГО ПІДЖИВЛЕННЯ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ПЕРЦЮ СОЛОДКОГО (<i>Capsicum annuum</i> L.)	101
Юрченко С.О., Кузьменко О.О. ВПЛИВ ПЕРЕДПОСІВНОЇ ІНОКУЛЯЦІЇ НАСІННЯ НА ФОРМУВАННЯ УРОЖАЙНОСТІ СОРТІВ АРАХІСУ (<i>ARACHIS HYPOGAEA</i> L.)	103
Шокало Н.С., Реутенко В.Є. ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ МІКОРИЗИ ЗА ВИРОЩУВАННЯ КУКУРУДЗИ	105
Четверик О.О., Мусієнко Н.О. БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОЩУВАННЯ РИЖІЮ В УМОВАХ ЦЕНТРАЛЬНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	108
Шакалій С.М., Маслівець О.В. ВПЛИВ ОРГАНІЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА НА ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СОНЯШНИКА	111
Юрченко С.О., Тутка Т.О. ЕФЕКТИВНІСТЬ ПІДГОТОВКИ ПОСАДКОВОГО МАТЕРІАЛУ ЗА ВИРОЩУВАННЯ ЦИБУЛІ НА ПЕРО	113

Баган А.В., Брехунцова О.А. ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ СТИМУЛЯТОРІВ РОСТУ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ПОМІДОРА ЇСТІВНОГО	115
Шокало Н.С., Губаренко М.О. ПОЗАКОРЕНЕВЕ ПІДЖИВЛЕННЯ СОНЯШНИКА	117
Шакалій С.М., Мусієнко Н.О. БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КУЛЬТУРИ <i>HELIANTHUS TUBEROSUS</i>	119
Юрченко С.О., Мусієнко Н.О. ПРИСКОРЕННЯ ДОЗРІВАННЯ ПЛОДІВ ПОМІДОРА ЇСТІВНОГО	122
Баган А.В., Кириченко Ю.С. ВПЛИВ БІОПРЕПАРАТІВ НА УРОЖАЙНІСТЬ ОГІРКА ПОСІВНОГО	125
Юрченко С.О., Тутка Т.О. ВПЛИВ СОРТУ НА УРОЖАЙНІСТЬ МІКРОЗЕЛЕНІ ГОРОХУ	127
Баган А.В., Новохатько С.С. ВПЛИВ СТИМУЛЯТОРІВ РОСТУ НА УРОЖАЙНІСТЬ ГАРБУЗА МУСКАТНОГО	130
Юрченко С.О., Маслівець О.В. ЕФЕКТИВНІСТЬ ПОЗАКОРЕНЕВОГО ПІДЖИВЛЕННЯ ОГІРКА ПОСІВНОГО В УМОВАХ ЗАХИЩЕНОГО ГРУНТУ	132
Юрченко С.О., Ковригіна Є.К. ФОРМУВАННЯ УРОЖАЙНОСТІ ПЕРА ЦИБУЛІ ШАЛОТ ЗАЛЕЖНО ВІД СОРТОВИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ	135

2001–2012 роках лише 40–50% років мали необхідні показники для отримання якісного зерна [4].

Враховуючи потреби рослин пшениці озимої на певних етапах органогенезу можна вплинути на ріст та розвиток задля збільшення врожайності. Завдяки розумінню фізіологічних процесів, що відбуваються в рослинах, втрутившись у розвиток рослин, управляючи посівами, можна отримувати високі врожаї.

У той час як деякі процеси піддаються коригуванню шляхом застосування агротехнічних практик, інші ж (такі як кліматичні умови), знаходяться поза контролем. Однак ефективне управління залежними чинниками може значно підвищити стабільність врожаю та його якість.

Список літературних джерел

1. Nazarenko, M., Mykolenko, S., Okhmat, P. (2020). Variation in grain productivity and quality of modern winter wheat varieties in northern Ukrainian Steppe. *Ukrainian Journal of Ecology*, 10(4), 102-108.

2. Жемела Г.П., Шемавньов В.І., Маренич М.М. та ін. Технологія зберігання та переробки продукції рослинництва: Навч. посіб. Дніпропетровськ, 2005. 248 с.

3. Глупак З.І., Радченко М.В. Аналіз якості пшениці м'якої озимої в умовах ННВК Сумського НАУ. 03.04.2014.

4. Кирпа М.Я. Крупність та посівні якості насіння пшениці озимої. *Селекція і насінництво*. 2013. Вип. 103. С. 178-186.

ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ НАСІННИЦЬКОЇ РОБОТИ В УКРАЇНІ

**Рибальченко А.М., доцент кафедри селекції, насінництва і генетики,
к. с.-г. н., доцент**

Ісаков Р.Р., здобувач ступеня вищої освіти магістр

Полтавський державний аграрний університет МОН України

Головна мета ведення насінницької роботи в Україні - це забезпечення сільського господарства високоякісним насінням та садивним матеріалом, що відповідає сучасним вимогам продуктивності, стійкості до хвороб, шкідників та адаптованості до кліматичних умов. Насінницька робота в Україні має ряд важливих особливостей, які формуються під впливом агро-кліматичних умов, наукового потенціалу, нормативно-правової бази та економічної ситуації. Основні фактори, що впливають на ведення насінницької роботи в Україні:

Кліматичне та ґрунтове різноманіття. Україна має різноманітні природно-кліматичні зони – Полісся, Лісостеп, Степ, що дозволяє вирощувати широкий спектр сільськогосподарських культур. Це створює можливості для регіоналізації насінництва (пшениця в Лісостепу, жито на Поліссі).

Науковий потенціал. В Україні діє мережа наукових установ (наприклад, Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН, Інститут зернових культур НААН), які займаються селекцією і насінництвом. Розробляються нові сорти та гібриди сільськогосподарських культур, адаптовані до місцевих умов.

Багаторівнева система насінництва. Насіння розподіляється за категоріями: добазове, базове, сертифіковане. Вирощуванням насіння займаються спеціалізовані господарства, які мають ліцензії.

Державний контроль та сертифікація. Діяльність регулюється Законом України «Про насіння і садивний матеріал». Насіння повинне проходити сертифікацію щодо сортової чистоти та посівних якостей. Постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2023 р. № 1210 затверджено порядок проведення сертифікації, видачі та скасування сертифікатів на насіння та/або садивний матеріал та форм сертифікатів на насіння та/або садивний матеріал. Сертифікація насіння є обов'язковою для реалізації та включає перевірку: сортових якостей (випробування на відмінність, однорідність, стабільність), посівних якостей (схожість, вологість, чистота) [1].

Імпорт і конкуренція з міжнародними компаніями. Значна частина насіння кукурудзи, соняшнику, овочів імпортується – особливо гібриди F1. На ринку присутні міжнародні компанії (Monsanto/Bayer, Syngenta, Limagrain), що створює конкуренцію для вітчизняних виробників.

Тенденції та перспективи розвитку. Активне впровадження сучасних технологій (біотехнології, дрони, точне землеробство), зростання попиту на органічні технології вирощування насіння.

Закон України «Про насіння і садивний матеріал» – це основний нормативно-правовий акт, який регулює сферу виробництва, сертифікації, обігу та використання насіння і садивного матеріалу в Україні. Його остання редакція враховує гармонізацію з нормами ЄС.

Закон регулює: виробництво, зберігання, транспортування, реалізацію та використання насіння і садивного матеріалу; права та обов'язки суб'єктів насінництва; державний контроль і сертифікацію; вимоги до якості. Виробники зобов'язані дотримуватися вимог щодо якості, умов вирощування, маркування. Заборонено реалізовувати несертифіковане насіння. Імпортери повинні проходити фітосанітарний контроль і сертифікацію [2].

Закон адаптований до європейських стандартів у сфері насінництва (зокрема, регламентів OECD, ISTA), що сприяє експорту насіння, взаємному визнанню сертифікатів та доступу до європейських ринків. Адаптація насінництва України до системи ОЕСР (Організації економічного співробітництва та розвитку) є важливим кроком для інтеграції вітчизняної насінницької галузі у міжнародний ринок і підвищення конкурентоспроможності українського насіння. Цей процес включає

впровадження міжнародних стандартів щодо виробництва, контролю, сертифікації та обігу насіння.

Система сертифікації насіння OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) – це міжнародна програма, що: забезпечує визнання сертифікатів насіння між країнами-учасницями; встановлює єдині вимоги до якості, сортової чистоти насіння; сприяє міжнародній торгівлі та захисту прав селекціонерів.

Україна є учасником схем ОЕСР, зокрема, з насіння зернових: пшениця, ячмінь, овес, жито, тритикале; кукурудзи; олійних культур: соняшник, ріпак; бобових; овочевих. Це дало можливість офіційно експортувати насіння за міжнародними стандартами. Впроваджено інспектування насінницьких посівів. Участь у схемах ОЕСР зобов'язує країни впроваджувати чітку систему контролю якості, що стимулює технологічний розвиток та інвестиції в селекцію.

Значення адаптації до ОЕСР для України:

- розширення експортних можливостей – українське насіння визнається у більш ніж 60 країнах світу, підвищення довіри до українського насіння з боку міжнародних партнерів;
- захист прав селекціонерів і власників сортів та підтримка вітчизняної селекційної науки;
- контроль якості на всіх етапах – від вирощування до пакування і продажу [3].

ISTA (International Seed Testing Association) – це міжнародна асоціація з тестування насіння, яка відіграє важливу роль у забезпеченні якості насіння у світовій торгівлі. Її головна мета – розробка і впровадження міжнародно визнаних стандартів для перевірки посівного матеріалу. ISTA акредитує лабораторії по всьому світу, які можуть проводити офіційне тестування насіння з правом видачі міжнародних сертифікатів ISTA. Видача міжнародних сертифікатів: *Orange International Certificate (OIC)* – ISTA-акредитована лабораторія відбирає зразок; *Blue International Certificate (BIC)* – зразок надходить від замовника, сертифікати визнаються у більшості країн світу. Україна є повноправним членом ISTA, і деякі її лабораторії мають відповідну акредитацію (наприклад, у Києві, Харкові, Вінниці). ISTA проводить курси, тренінги, міжнародні конференції з підвищення кваліфікації у сфері насінництва [4].

Перспективи розвитку насінницької галузі в Україні є досить сприятливими, попри наявні виклики. Україна має потужний аграрний потенціал, вигідне географічне розташування та розвинену наукову базу, що дозволяє активно інтегруватися у світовий ринок насіння.

Список літературних джерел:

1. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядків проведення сертифікації, видачі та скасування сертифікатів на насіння та/або садивний матеріал та форм сертифікатів на насіння та/або садивний матеріал»

від 17 листопада 2023 р. № 1210. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1210-2023-%D0%BF#Text>

2. Закон України «Про насіння і садивний матеріал» від 26.12.2002 р. № 411-IV (редакція станом на 18.01.2025 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/411-15#Text>

3. Схеми ОЕСР сортової сертифікації або контролю насіння, призначеного для міжнародної торгівлі. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966_001-19#Text

4. Акредитація за міжнародними стандартами ISTA. URL: <https://dpcenter.org.ua/p/news/item/4eebdac11fa2b8bf523765db4d6bab086>

НОВІ ПІДХОДИ ДО АДАПТИВНОЇ СЕЛЕКЦІЇ ЗА УМОВ ЗМІН КЛІМАТУ

Баган А.В., доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, к. с.-г. н., доцент

Маслівець О.В., здобувач ступеня вищої освіти бакалавр

Полтавський державний аграрний університет МОН України

У зв'язку зі змінами клімату сільське господарство стикається з багатьма викликами, серед яких важливими є зміни режимів температури та посухи, часте та інтенсивне випадання атмосферних опадів, а також нові умови для поширення і розвитку шкідників і хвороб. Дані фактори мають значний вплив на ріст і розвиток сільськогосподарських культур, що спонукає до перегляду підходів до їх вирощування. У цьому контексті адаптація методів селекції рослин стає важливим напрямом, що дозволяє забезпечити стійкість сільськогосподарських культур до змін клімату, підвищити їх продуктивність за стресових умов вирощування.

Зміни клімату супроводжуються різкими коливаннями температури, зміщенням погодних сезонів, а також явищами надмірної посухи або зволоження. Це зумовлює зниження родючості ґрунтів, зменшення рівня урожайності традиційних польових культур та появу нових шкідників. В умовах кліматичних змін зростає важливість створення сортів сільськогосподарських культур, які здатні адаптуватися до нових умов і зберігати стабільну врожайність.

Селекція рослин традиційно базувалася на відборі найбільш продуктивних і стійких особин у природних умовах. Однак, зміни клімату вимагають внесення суттєвих корективів до цієї стратегії. Одним із важливих аспектів адаптації селекції є інтеграція новітніх методів, таких як молекулярна